

Andrzej Marcinkowski

W jaki sposób można bronić się przed rażąco wygórowanymi odsetkami umownymi?

Palestra 49/5-6(557-558), 153-154

2004

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PYTANIA
I ODPOWIEDZI
PRAWNE

Andrzej Marcinkowski

**W jaki sposób można bronić się
przed rażąco wygórowanymi odsetkami umownymi?**

Z zagadnieniem wygórowanych odsetek spotykamy się coraz częściej. Zmiana treści art. 359 § 3 k.c. i gwałtowna inflacja w pierwszej połowie ostatniej dekady dwudziestego wieku upowszechniły zjawisko umawiania się stron odnośnie do wysokości odsetek, które już w chwili zawierania umowy powinny budzić wątpliwości z punktu widzenia zgodności z zasadami współżycia społecznego. Swoboda umów wynikająca z art. 353¹ k.c. mimo zawartego w nim wyraźnego zastrzeżenia zgodności z zasadami współżycia społecznego powoduje, że już w chwili zawarcia umowy powstaje niekiedy dostrzegalna dysproporcja, stawiająca dłużnika w sytuacji trudnej i niekorzystnej.

Dłużnicy z takimi problemami odwiedzają kancelarie adwokackie i oczekują skutecznej pomocy.

Odwoływanie się do treści art. 388 § 1 k.c. nie może być skuteczne, podobnie jak konstruowanie obrony z powołaniem się na przepis art. 5 k.c. Odnośnie do wyzysku wskazać należy na trudności dowodowe, gdyż wyzyskany dłużnik zobowiązany byłby do wykazania, że wierzyciel świadomie wykorzystał jego sytuację, w której znalazł się zaciągając zobowiązanie pieniężne, natomiast powoływanie się na art. 5 k.c. nie może być skuteczne, skoro w przepisie art. 353¹ k.c. ustawodawca odwołuje się wprost do zasad współżycia społecznego.

W orzecznictwie i literaturze przedmiotu słusznie zwrócono uwagę, że umowa o rażąco wygórowane odsetki jest **częściowo** bezwzględnie nieważna na podstawie art. 58 § 2 k.c. w związku z art. 58 § 3 k.c. i z art. 353¹ k.c.

W tej mierze przywołać trzeba wyrok Sądu Najwyższego z 8 stycznia 2003 r. II CKN 1097/00 (ogł. OSP 2004, z. 4, poz. 52) i przytoczone w nim orzeczenia Sądu Najwyższego.

Od strony teoretycznej zagadnienie wyczerpująco i przystępnie przedstawił dr Tomasz Justyński w artykule pt. „Relacja między art. 58 § 2a art. 388 k.c. w kontekście nadmiernych odsetek umownych” (Przeгляд Sądowy 2004, z. 1, s. 95 i n.). Instruktywna jest również glosa wyżej wymienionego do powołanego wyroku Sądu Najwyższego opublikowana w tym samym zeszycie Orzecznictwa Sądów Polskich.

Pytającemu koledze dodatkowo poradzić można, aby jego klient zapłacił wierzycielowi podstawową należność, a co do odsetek wystąpił z powództwem o ustalenie, że odsetki nie należą się w całości względnie w części, albo też bronił się przeciwko powództwu wierzyciela, przytaczając przedstawione wyżej argumenty.